

PREGÓ DE LES FESTES DE SANT DOMINGO 2012

Claustre de Sant Vicenç Ferrer, Manacor. 15 de maig de 2012

Llorenç Mas i Perelló

Senyor batle de Manacor, autoritats que ens representau, veïnats i veïnades, amics i amigues, bon vespre a tothom. Moltes gràcies, Magdalena, per aquestes paraules.

És un plaer i és un honor per a mi ser aquí avui capvespre en aquest indret tan emblemàtic per a totes les persones de la barriada i per a tots els manacorins. És també un honor i, a la vegada, una gran responsabilitat, passar a eixamplar la il·lustre nòmina de pregoners d'aquestes festes de Sant Domingo.

Després de parlar per telèfon amb el president de l'Associació de veïnats, Antoni Oliver, i acceptar de bon grat l'ofertament de ser pregoner de les festes de Sant Domingo d'enguany, vaig estar una estona assegut pensant. Tot d'una em va venir al cap amb força el record de mon pare, Llorenç Mas i Sunyer, traspasat ara ja fa catorze anys. Estic ben segur que, un dia com avui, ell estaria molt orgullós de mi i que li faria molta d'il·lúsió veure'm aquí dret llegint aquest pregó. Li faria il·lúsió també veure'm enmig d'aquest claustre, entre aquests tarongers, envoltat d'aquestes columnes de marès tan finament tallades, damunt aquestes lloses fortes, en aquest espai, en definitiva, màgic, de pedres disposades tan harmònicament, i que ell tant estimava i que mai no va deixar de lloar com una de les darreres joies antigues de nostra vila.

Tal vegada trobareu estrany que comenci aquest pregó de festes parlant de mon pare. Però, amics, no podia ser d'una altra manera. Aquest indret em duu a ell i el seu record em duu a aquest indret, indefugiblement, de la mateixa manera que després de la nit ve el dia i després del dia ve la nit.

Com molts de vosaltres sabeu, mon pare va ser el primer batle de la democràcia després de la dictadura del general Franco. Jo, en aquells darrers mesos dels anys setanta, encara era un infant però ja tenia els ulls i les orelles ben badats, i feia un cap ben viu, segurament perquè no hi havia tants entreteniments com ara. Ajagut damunt una estora que feia olor de Can Garanya, escoltava amb atenció les converses dels adults que es reunien a la sala del nostre pis del carrer de Ciutat. Després quan als més

menuts ens enviaven a dormir, jo recreava dins la meva imaginació noms de persona, noms de lloc, i els intentava interpretar davant el meu sofrit i pacient germà petit. Volia imitar les veus dels adults, els posats, les expressions de les cares, i fins i tot record que em posava una pintura a la boca per imitar les fumades d'aquells adults. Tots aquests records, però, són boirosos. No podria dir qui hi havia en aquelles reunions. Tampoc podria reproduir els posats que feien ni les expressions de les seves cares i, molt manco, els temes de conversa. Tampoc, si fumaven pipa, cigarretes o puros. Ara bé, el que sí record vivament és el lloc en què succeïa allò que contaven els adults. Tot allò passava en aquest escenari que ara ens envolta: en el claustre, en els passadissos del pis de dalt, a les escales de l'Ajuntament, a la sala de plens, al despatx de batlia, al cafè de Can Marit. Aquells dies d'il·lusions i d'anhels però també de desenganys i de traïcions que jo vaig veure dibuixats tantes vegades en el rostre de mon pare em transporten inevitablement cap a aquest racó de Manacor.

Molt més arrelat, però, que aquest record difuminat d'infantesa, resta dins jo l'ensenyament que al llarg dels anys que durà el nostre viatge plegats mon pare em regalà: l'amor per les persones i l'amor pel nostre patrimoni cultural. Ell m'ensenyà a valorar i a estimar aquest claustre, aquesta llengua amb què m'expressés, aquest temple contigu independentment de la fe que jo el dia de demà decidís professar, aquests carrers i aquestes cases fets amb l'afany de les persones. En definitiva, m'ensenyà a estimar allò que és patrimoni de tots i que ens fa humans i universals perquè totes les persones compartim la capacitat de transcendir i de crear art, de generar bellesa, d'anar més enllà de la nostra quotidianitat, de fer, doncs, que la vida sigui molt més que anar avançant cap a la mort. Un patrimoni que a més de fer-nos més humans i universals, alhora, ens fa únics i diferents perquè ens singularitza com a poble, ens dota d'identitat. Aquí, a Manacor, l'art ha pres aquesta forma de claustre barroc: pilars octogonals, voltes d'aresta, i per si qualcú ho posa en dubte, algun avantpassat nostre esculpí en una de les claus de volta l'escut de la vila.

Paral·lelament a aquests records íntimament lligats a la imatge de mon pare, hi ha els records del nin més o manco autònom que, arrecerat en la colla d'amics trescava aquests carrers del Convent i s'Antigor. Però no voldria enganar-vos fent-me passar per conventer perquè en realitat jo era nin de frontera. Els meus espais de joc

primerencs no eren pas aquests carrers sinó que eren altres espais emblemàtics de Manacor com el passeig de na Camel·la o la placeta de Sant Jaume, que mai he entès per què en deim *placeta* si és més gran que la plaça de sa Mora o la plaça des Convent. Però bé, tornem al barri. Record perfectament les meves primeres trobades amb nins del Convent. Com us deia abans, amb la colla d'amics fèiem incursions a diferents barris de Manacor i entràvem en contacte directe amb els oriünds, un contacte no sempre tan amistós com el meu natural tranquil hauria desitjat. Els d'aquí tenien avantatge. Tenien avantatge perquè disposaven del claustre, un espai de joc que permetia la màgia i l'evasió immediates, i això per a un nin és molt llépol. A banda de l'àrea de misteri que desprenien les pedres antigues del claustre, els nins del Convent feien unes coses que aleshores ens semblaven estranyíssimes: es vestien d'escolans, o de moretons i, fins i tot, ballaven!

La relació amb el planter del Convent va ser sense cap mena de dubte molt fructífera perquè hi vaig aprendre coses que m'han servit sempre. Efectivament, aquí vaig descobrir que venir a jugar a conilló amagat, un joc en el qual sempre m'havia mostrat molt hàbil i a més m'havia fet guanyar cert prestigi entre els meus companys de colla, aquí era derrota segura, tant si contava com si m'amagava: el feu era inexpugnable per als que no érem conventers perquè no coneixíem els amagatalls i les portetes que es podien obrir i les que no. Tornar cap al carrer de Ciutat derrotat i amb el prestigi qüestionat em va donar la humilitat necessària per respectar els adversaris. Aquí també hi vaig descobrir què era la por, una por que aflorava dins meu en sentir les històries que els al·lots d'aquí ens contaven. Eren històries de passadissos subterranis, folrats d'ossos i de cranis, i habitats per rates peludes i grasses que entraven i sortien i que espantaven els moixos més intrèpids. I encara que sembli mentida, també hi vaig descobrir les passions que desferma de vegades l'esport entre la gent llatina perquè en aquestes galeries laterals us puc assegurar que s'hi jugava una espècie de futbol tan intens i vitenc que no s'allunyava en excés, si em permeteu la hipèrbole, de l'antic *calcio* que es practicava a les ciutats italianes. Un altre fet que singularitzava aquest racó de Manacor eren aquests tarongers tan ben disposats i que a banda d'embellir l'espai servien com a provisió de munició als petits conventers quan sorgia alguna disputa o quan el resultat del que es jugava a la galeria no era l'esperat. Era evident

que aquí les taronges no es menjaven ni s'empraven per fer confitura, no, aquí les taronges servien per ser esclafades damunt el cap o l'esquena de l'adversari, o en ocasions, del primer que badava.

No tot el que em vincula a aquesta barriada és màgic però. És també tràgic. No seria just amb la memòria de la meva família ni ho seria amb la memòria col·lectiva d'aquest poble si no en parlàs.

A mesura que em feia gran, anava desant els jocs i les curolles dins la capsa daurada de la infantesa però continuava escoltant amb atenció les converses dels adults. I és en aquests anys que ja no ets un nin però encara no ets un home i en què tant les alegries com les penes punyen amb tota la intensitat que vaig saber que un padrí de mon pare havia estat tancat en la presó que hi havia hagut aquí a prop. El repadrí havia passat, en aquest espai, que per a mi fins aleshores havia estat de jocs i de fantasies, dies d'angoixa fonda. Era l'angoixa de la seva dona i dels seus fills. Era l'angoixa que va compartir amb tants d'altres per por a ser assassinat per una colla de salvatges i a ser anorreat com un ca malalt un matí a trenc d'alba per devers Son Coletes. Parl de Joan Sunyer i Perelló, regidor amb el batle Antoni Amer "Garanya" del darrer ajuntament democràtic abans de la dictadura del general Franco.

Tots els records i vivències que ara compartesc amb vosaltres, però, no tendrien aquest escenari tan especial si persones cultes i d'empenta ara fa més o manco cent anys no s'haguessin oposat al projecte d'enderrocar el claustre. De ben segur, avui tots nosaltres ens planyeríem de la pèrdua del vell claustre del convent dels dominicans de la mateixa manera que lamentam la pèrdua de la font de s'Antigor, el Teatre Principal, el palau dels reis de Mallorca, l'antiga església de Santa Maria de Manacor o la fàbrica de les pintes, i ens hauríem de conformar a col·leccionar amb nostàlgia pàgines de *imatges irrepitibles* que haurien aparegut periòdicament a la revista *Perlas y Cuevas*.

Fixau-vos, amics, que sempre que algú s'interessa per saber què passava al país, a Mallorca o a Manacor durant el primer terç del segle XX topa amb la figura colossal d'Antoni M. Alcover. Jo he tengut ja la sort i el privilegi de topar-m'hi unes quantes vegades però no em pensava ensopegar-hi tan de ple quan l'amic Antoni Oliver m'oferí fer aquest pregó. Efectivament, Mossèn Alcover, de qui enguany celebrem cofois els

150 anys del naixement, fou un d'aquests homes cultes i d'empenta que es varen oposar a l'enderroc d'aquesta joia del barroc en què ens trobam avui capvespre. Tots sabem l'amor que professava aquell manacorí insigne per la nostra llengua i les nostres tradicions. En deixà mostres més que evidents en la col·lecció de rondalles i contarelles, en la tasca ingent de preparació del Diccionari, que precisà de dues vides, la seva i la del deixeble Francesc de Borja Moll per veure la llum, i en la defensa aferrissada i constant de la cultura catalana. Mossèn Alcover, però, també es significà en la defensa d'aquest claustre. Segurament, perquè el canonge de Santa Cirga, igual que mon pare, també creia que tot feia u, tot formava part del nostre patrimoni cultural, i configurava la nostra fisonomia com a poble. Permeteu-me a tall d'exemple que compartesqui amb vosaltres un fragment d'una carta que va escriure el 26 de gener de 1916 al cap del partit liberal a Mallorca, Bernat Amer, en un moment en què Alcover gaudia de molt de poder dins la diòcesi de Mallorca. En aquesta carta es veu nítidament el seu compromís en la preservació d'aquest espai:

“Amic estimat:

ahir m'arribaren noves sobre allò que li vaig parlar que el senyor Batle vol tomar el claustre del convent de Sant Vicenç de dita vila. Me diuen, i no me ve gens de nou, que el batle s'ha fet rol·lo de sa coa, i que ha dit an els caporals del seu partit que no n'ha de mester cap d'ells per dur endavant tal destrucció i que el claustre se tomarà surta del llevant, surta del ponent (...) Jo li vaig dir que com a manacorí, no com a Vicari Capítular, me creia obligadíssim a defensar el claustre fins an el darrer extrem i m'ha de saber un greu molt gros haver de contraris els lliberals de Manacor¹”.

Més clar és encara aquest compromís en un article que preparava per publicar al periòdic *La Almudaina*, precursor del *Diario de Mallorca*:

“En detallar els grans projectes que té el nostre batle per construir edificis per a l'Ajuntament, escoles, jutjats (...) no s'esmenta el solar on (...) vol fer construir aquests edificis. Aquest lloc no és cap altre que el magnífic i majestuós claustre del convent de Sant Vicenç Ferrer, obra insigne del segle XVII, de pur i esvelt estil greco-romà, el

¹ Antoni M. Alcover: *Epistolari*. Editorial Moll. Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears. Palma, 2009. A cura de M. Pilar Perea.

claustre més notable de Mallorca si exceptuam el de Sant Francesc de Palma. Els bons manacorins lamenten i reproveixen amb tota la seva ànima que amb el pretext d'aixecar els edificis esmentats es vulgui enderrocar un monument que honora Manacor i Mallorca (...) Convé triar un altre lloc per alçar aquests edificis que vol el senyor batle. Nosaltres serem els primers a aplaudir-lo. Però construir aquestes edificacions sobre les ruïnes d'un monument tan insigne i gloriós com el claustre del convent de Sant Vicenç Ferrer entenem que és una equivocació gravíssima (...) Que Déu ens il·lumini a tots i, especialment, al nostre batle.²”

Tot invocant l'esperit de Mossèn Alcover enguany que estam d'aniversari, voldria aprofitar l'avinentsa per reivindicar-ne el vessant més conservacionista. Vivim moments difícils, moments en què som molts els que tenim la sensació que la nostra llengua, patrimoni també, vol ser relegada a un segon pla. I és precisament en aquest temps de dificultat que paraules com les que pronuncià el nostre homenot dia 13 d'octubre de 1906 esdevenen balsàmiques:

“Sí, som amadors de la llengua catalana; l'amor a n'aquexa llengua 'ns ablama el cor, y ens fa fer tot lo que feym. No, no es odi a res y a negú lo que 'ns mou; no som una negació. Es amor el nostre mòvil; som una afirmació. No una afirmació irreflexiva, a l'ayre, baubetjant, sino una afirmació ab tota consciència, madura, categòrica, radical, incontrastable; una afirmació d'aquelles que no afluxen ni cedexen may ni reculen un pel en res ni per res, en que el mon se giri demunt devall. Som l'afirmació de l'eczistència de la nostra llengua y del seu dret inviolable, ilesgisible, y imprescriptible a viure com qualsevol de les grans llengües neollatines ses germanes, el dret a viure com cal a les persones lliures (...) sense destorb, trava ni contrast de cap classe, dins tot lo seu territori, ab totes les honors y prerrogatives y premonències que li pertanyen. Sí, l'estimam la nostra llengua ab tota la nostra ànima (...)”³”

La defensa del patrimoni malauradament no és l'única qüestió que ens lleva la son avui. Tots sabem que vivim dies d'incerteses, de retallades —o d'escapçades, hauria de dir? En aquest context, la festa també pot tenir un efecte balsàmic perquè la festa és

² Antoni M. Alcover: *Epistolari 1880-1931*. Editorial Moll. Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears. Palma, 2008. A cura de M. Pilar Perea.

³ Antoni M. Alcover: *Per la llengua*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Universitat de les Illes Balears. Barcelona, 2001. A cura de Josep Massot i Muntaner.

retrobament, és el gaudi de sentir-nos vinculats a unes persones i a una barriada. I la barriada és, al meu parer, després de la família, el vincle més fort que tenim les persones. Per tant, pens que és importantíssim preservar-les i potenciar-les, enfortir-ne els llaços i els trets identitaris. I aquí, amics, en tenim un bon exemple. La tasca incansable de l'Associació de veïnats d'es Convent, es Centre, es Tren i s'Antigor, juntament amb l'Associació cultural Sant Domingo, en la recuperació i manteniment d'aquestes festes és digna de ser alabada i reconeguda per tots.

Conventers, conventeres, manacorins i visitants, amics tots: bones festes i molts d'anys!